

SADRŽAJ

Dr Branislav Pelević

TEORIJA MEĐUNARODNE TRGOVINE

1. **RICARDO-V MODEL KOMPARATIVNIH PREDNOSTI** 5
 - 1.1 *Osnove Ricardo-vog modela* 6
 - 1.2 *Elementarna formalizacija modela* 9
 - 1.3 *Slučaj otvorenih privreda* 11
 - 1.4 *Valjanost Ricardo-vog modela* 13
2. **HECKSCHER-OHLIN-SAMUELSON-OV MODEL** 17
 - 2.1 *Pretpostavke modela* 17
 - 2.2 *Teorema korespondirajućih tačaka* 19
 - 2.3 *Struktura, sadržaj i obim trgovine* 21
 - 2.4 *Testiranje modela* 29
3. **STANDARDNI MODEL MEĐUNARODNE TRGOVINE** 35
 - 3.1 *Osnove modela* 36
 - 3.2 *Privredni rast i trgovina* 41
 - 3.3 *Međunarodni transfer dohotka* 43
4. **TRGOVINA U USLOVIMA OLIGOPOLA** 47
 - 4.1 *Parcijalni model* 48
 - 4.2 *Opšti model* 50
 - 4.3 *Struktura i koristi od trgovine* 53
5. **TRGOVINA NA MONOPOLSKO KONKURENTSKOM TRŽIŠTU** 61
 - 5.1 *Osnove monopolističke konkurencije i proizvodne diferencijacije* 61
 - 5.2 *Ravnoteža u autarkiji* 69
 - 5.3 *Struktura i pravci trgovine* 73
 - 5.4 *Obim i koristi od razmene* 78
6. **INTRA-INDUSTRIJSKA TRGOVINA** 87
 - 6.1 *Teorijska objašnjenja i opšte determinante* 87
 - Vertikalna diferencijacija* 88
 - Horizontalna diferencijacija* 95
 - Opšte determinante* 96

6.2	Problemi merenja	98
	Bazični indeksi	98
	Balass(a)-in indeks	99
	Michaely-Grubel-Lloyd-ov indeks	102
	Standardni Grubel-Lloyd-ov indeks	103
	Korekcije trgovinske neravnoteže	106
	Grubel-Lloyd-ov korigovani indeks	106
	Aquino-v indeks	108
	Alternativne mere	110
	Loertscher-Wolter-ov indeks	110
	Glejser-ov indeks	111
	Kategorijalna agregacija	112
	Prikaz studija	115

MEDUNARODNA TRGOVINSKA POLITIKA

7.	POLITIKA NA SAVRŠENOM TRŽIŠTU	119
7.1	Carine	120
7.2	Uvozne kvote	123
7.3	Izvojni podsticaji i porezi	124
8.	POLITIKA U USLOVIMA JEDNOSTRANE MONOPOLSKJE MOĆI	127
8.1	Domaća monopolska moć	128
	Monopol-carine	129
	Monopol-kvota	130
	Nekooperativni oligopol	136
	Kartel	138
8.2	Inostrana monopolska moć	141
	Maksimiziranje cena	143
	Carine i uvozne subvencije	144
	Kvota	150
	Oligopoli	152
9.	STRATEŠKA TRGOVINSKA POLITIKA	155
9.1	Strateška izvozna politika	157
	Atomizirana inostrana ponuda	157
	Skretanje profita	160
	Cenovna konkurencija	167
	Konkurencija za resursima	170
	Slobodan ulaz na tržište	171
	Dvostrana promocija	173
9.2	Strateška uvozna politika	177
	Carine	177
	Kvantitativna ograničenja	182
	Uvozna zaštita kao izvozna promocija	187
10.	SPOLJNO-TRGOVINSKA POLITIKA MANJE RAZVIJENIH ZEMALJA	191
10.1	Argumenti za pojačanu zaštitu	192

-
- 10.2 Argumenti za slobodnu trgovinu 196
 - 10.3 Uvozna supstitucija ili izvozna promocija 199
 - 10.4 Izbor instrumenata zaštite 201
 - 10.5 Merenje intenziteta zaštite 202

Dr Oskar Kovač

PLATNI BILANS I DEVIZNI KURSEVI

- 11. **POJAM I DEFINICIJE PLATNOG BILANSA** 209
 - 11.1 Koncepti platnog bilansa: platni, devizni i obračunski bilans 211
 - Platni bilans 213
 - Devizni bilans 221
 - Obračunski bilans 223
 - 11.2 Vrste transakcija koje se registruju u platnom bilansu 225
 - 11.3 Definicije neravnoteže platnog bilansa 228
- 12. **TEORIJA I SISTEMI DEVIZNIH KURSEVA** 241
 - 12.1 Devizno tržište i formiranje intervalutnih kurseva 243
 - 12.2 Uslovi stabilnosti deviznog tržišta i platni bilans 256
 - 12.3 Determinante nivoa deviznih kurseva 264
- 13. **TEORIJA PRILAGODAVANJA PLATNOG BILANSA** 277
 - 13.1 Klasični automatski mehanizam prilagodavanja 280
 - 13.2 Dobodovno-apsorpcioni pristup 290
 - 13.3 Nova monetarna teorija prilagodavanja platnog bilansa 303
- 14. **POLITIKA PRILAGODAVANJA PLATNOG BILANSA** 319
 - 14.1 Finansiranje ili prilagodavanje 321
 - 14.2 Politika prilagodavanja: deflacija, devaluacija (depresijacija) i devizna kontrola 334
 - 14.3 Politika prilagodavanja: uloga monetarne i fiskalne politike 351

MEĐUNARODNE FINANSIJE

- 15. **MEĐUNARODNA KRETANJA KAPITALA** 373
 - 15.1 Pokretačke snage međunarodnih kretanja kapitala 374
 - 15.2 Oblici međunarodnog kretanja kapitala 382
 - Međunarodno kretanje zajmavnog kapitala 382
 - Portfolio investicije 385
 - Direktne inostrane investicije 388
 - 15.3 Međunarodna tržišta kapitala 392
 - Bankarsko tržište depozita i kredita 393
 - Međunarodno tržište obveznica 398
 - Međunarodna tržišta vlasničkih hartija (deonica) 399

Dr Predrag Jovanović Gavrilović

- 16. MEĐUNARODNI MONETARNI SISTEM 403**
16.1 ZLATNI STANDARD 403
16.2 BRETONVUDSKI MONETARNI SISTEM 407
 Osnivanje Međunarodnog monetarnog fonda
 i njegova organizacija 407
 Krediti Međunarodnog monetarnog fonda 411
 Politika deviznog kursa 418
 Karakteristike bretonvudskog sistema,
 uloga dolara, reforme, SDR 421
16.3 EVROPSKI MONETARNI SISTEM 435
16.4 EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA - EMU 437
17. MEĐUNARODNE FINANSIJSKE ORGANIZACIJE 443
17.1 MEĐUNARODNA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ 443
 Nastanak Banke 443
 Ciljevi i organizacija 446
 Sredstva Banke 449
 Zajmovi Banke - uslovi 450
 Finansiranje projekata 453
 Namena zajmova 455
 Kofinansiranje 458
 Saradnja Jugoslavije sa Svetskom bankom 460
17.2 MEĐUNARODNO UDRUŽENJE ZA RAZVOJ - IDA 465
17.3 MEĐUNARODNA FINANSIJSKA KORPORACIJA - IFC 467
17.4 MULTILATERALNA AGENCIJA ZA GARANTOVANJE INVESTICIJA - MIGA 469
17.5 REGIONALNE BANKE ZA RAZVOJ 470
17.6 MEĐUNARODNA BANKA ZA EKONOMSKU SARADNJU - MBES 472
17.7 MEĐUNARODNA INVESTICIONA BANKA - MIB 477
17.8 AFRIČKA FINANSIJSKA ZAJEDNICA - CFA 479
17.9 EVROPSKA INVESTICIONA BANKA - EIB 480
17.10 EVROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ - EBRD 482

INSTITUCIONALIZACIJA I INTEGRACIJA SVETSKÉ PRIVREDE

- 18 DINAMIKA I STRUKTURA MEĐUNARODNE RAZMENE 487**
Dr Mladen Kovačević
18.1 *Međunarodna robna razmena -*
 dinamika i strukturne promene 487
18.2 *Pad i nestabilnost cena primarnih proizvoda* 493
18.3 *Međunarodna razmena usluga* 497
Dr Jelena Kozomara
18.4 *Međunarodni transfer tehnologije* 500
 Tehnološki platni bilans (TPB) 504

**19. TRANSNACIONALNE KOMPANIJE
U SVETSKOJ TRGOVINI 509**

- 19.1 *TNK u privredi matičnih zemalja* 509
19.2 *Uticaj transnacionalnih kompanija na svetsku trgovinu* 512
19.3 *Intrafirmska razmena* 514
19.4 *Mehanizam delovanja TNK
u međunarodnim trgovinskim tokovima* 514
19.5 *Kontrola delovanja TNK
na međunarodnom nivou* 516

Dr Mladen Kovačević

**20. INSTITUCIONALIZACIJA MEĐUNARODNIH EKONOMSKIH
ODNOSA 519**

- 20.1 *Ekonomске organizacije Ujedinjenih nacija* 519
*Ekonomsko socijalni savet Ujedinjenih nacija i Ekonomska komisija
Ujedinjenih nacija za Evropu* 519
Konferencija Ujedinjenih nacija o trgovini i razvoju 521
*Organizacija ujedinjenih nacija za industrijski razvoj (United
Nations Industrial Development Organization, ili skraćeno
UNIDO)* 526
20.2 *Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (Organization
for Economic Co-operation and Development, ili skraćeno
OECD)* 528
20.3 *Institucionalizacija međunarodne
trgovine primarnih proizvoda* 531
Međunarodni robni sporazumi 531
Međunarodne studentske grupe 537
*Integralni programi i Zajednički fond za sirovine (Integrated
Programme for Commodities and Common Fund for Commodities)* 539
Udruženja zemalja izvoznica primarnih proizvoda 543
*Udruženje zemalja izvoznica nafte (Organization of Petroleum
Exporting Countries, ili skraćeno OPEC)* 544
*Ostala udruženja zemalja proizvođača (izvoznica primarnih
proizvoda)* 549

**21. INTEGRACIJA
SVETSKE PRIVREDE 555**

Dr Oskar Kovač

- 21.1 *Evropske zajednice od zajedničkog tržišta do ekonomske
unije* 555
*Jedinstveno domaće tržište EEZ, ciljevi, mehanizmi i očekivani
efekti* 557
21.2 *Položaj i moguće opcije "trećih" zemalja* 567
21.3 *Evolucija koncepta jedinstvenog tržišta EEZ, ostvarenja i
perspektive* 571
21.4 *Elementi jedinstvenog tržišta Evropske unije* 574
Tržište robe 575

Tržište usluga	577
Slobodno kretanje ljudi i tržište rada	579
Osnivanje preduzeća i pravila konkurencije	580
Koordinacija ekonomskih politika	582
Monetarna unija	583
Ekonomska i socijalna kohezija u EU	587

Dr Mladen Kovačević

21.5 DRUGE INTEGRACIJE 588

Integracioni procesi zemalja bivšeg SSSR-a	591
Integracioni procesi u Severnoj Americi	593
Integracioni procesi u zemljama Južne i Centralne Amerike	594
Integracioni procesi u zemljama Afrike	598
Integracioni procesi u zemljama Azije	599

Dr Jelena Kozomara

22. SVETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA (WTO)	603
22.1 Urugvajska runda pregovora u okviru GATT-a i uspostavljanje Svetske trgovinske organizacije (WTO)	605
22.2 Sporazum o osnivanju Svetske trgovinske organizacije	607
Opšti sporazum o carinama i trgovini iz 1994. godine (GATT iz 1994 postaje integralni deo WTO)	607
Multilateralni sporazumi o trgovini robom (Aneks 1A Osnovnog sporazuma)	608
Opšti sporazum o trgovini uslugama (GATS), (Aneks 1B)	611
Sporazum o trgovinskim aspektima prava na intelektualnu svojinu (Aneks 1C)	613
Dogovor o pravilima i proceduri koje rukovode rešavanjem sporova (Aneks 2)	614
Mehanizam ispitivanja trgovinskih politika (Aneks 3)	614
22.3 Status, organi, nadležnost i funkcionisanje WTO	615
22.4 Uticaj Svetske trgovinske organizacije na međunarodne trgovinske tokove	616
22.5 SR Jugoslavija i Svetska trgovinska organizacija	620

BIBLIOGRAFIJA 623